

Agustí Centelles, un gran fotògraf que s'allunya de Catalunya

**“La maleta amb què
marxa a l'exili i torna, és
la millor acció individual
de preservació de la
memòria de la guerra”**

L'aportació de Centelles a la història de Catalunya és excepcional per la conjuntura que li tocà de viure i valuosa pel resultat obtingut.

Fotògraf (El Graó, 1909 – Barcelona, 1985) de la generació que va impulsar els canvis: passar dels grups i la imatge estàtica a la persona en acció. Ha estat actualitat darrerament per l'edició de llibres, com el dietari del camp d'internament on el van acollir a França o catàlegs d'exposició, i la trista polèmica del desacord institucional amb la família que ens l'ha allunyat, en lloc d'acostar-lo. Va arrancar professionalment com a fotoperiodista de qualitat a *El Dia Gráfico*, en anys que li són una escola del periodisme gràfic. Amb la proclamació de la República, va saltar a primera línia i hi va aplicar l'experiència amb capacitat d'innovació desplegant els seus dots. Ho fa amb abundor d'imatges informatives, impactants, que apareixen a diaris com *La Humanitat*, *L'Opinió*, *Ultima Hora*, *La Rambla*, *Diari de Barcelona*, *La Publicitat* o *La Vanguardia*, així com a revistes. Arran de la seva tornada a Barcelona es va veure obligat a guanyar-se la vida amb la fotografia comercial defugint la informació. El franquisme era venjatiu. No serà fins la Transició que publicarà imatges seves del conflicte: en llibres de tercers -Pons Prades, G. Jackson (1979 i 1982)-, en catàlegs d'exposicions -de les que destaquen la Pedrera (1988) i *La Virreina* (2006)- i, entre la primera a la seu de CDC (1978) i fins les darreres, en abundor constant.

L'aportació de Centelles a la història de Catalunya és excepcional per la conjuntura que li va tocar de viure i valuosa pel resultat obtingut. És molt destacada per diverses raons. D'entrada, pel volum de la seva obra (milers d'imatges dels anys 20, 30 i, molt especialment, de la guerra civil, que esdevenen document únic i insubstituïble). Segonament, per l'interès gràfic de les mateixes, que constitueixen un preciós fresc de la vida social, política i cultural. Retrats de polítics, de personalitats i d'esdeveniments socials on hi aplica un toc crític. No pot afirmar-se que la guerra és vista amb qualitat només pels fotògrafs estrangers, sinó que són diversos els catalans que ho fan, i l'aportació de Centelles és notable. Amb amplitud temàtica i abast geogràfic. Es fixa en esdeveniments d'actualitat: -Fets d'Octubre, conflictivitat social, eleccions, combats a Barcelona, front d'Aragó, bombardeigs a la reraguarda...- configurant un fris essencial pel que fa a la seva capacitat de ser arxiver d'imatges. Visualitza la realitat i malda per conservar-la. La seva famosa maleta amb què marxa a l'exili i torna, amb 5.000 negatius, és la millor acció individual de preservació de la memòria de la guerra a Catalunya que s'ha fet. Cal pensar que totes les imatges que es conserven del Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya són només 6.000.

Josep M. Figueres

Historiador

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)